

การประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิด
การให้หรือรับสินบน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
๑. ความหมายของการสินบน ปัจจัยที่นำไปสู่การรับและให้สินบน	๑
๒. เกณฑ์การประเมินโอกาส และผลกระทบจากการให้หรือรับสินบน	๒
๓. ผลการวิเคราะห์ - เหตุการณ์ความเสี่ยง - ระดับความเสี่ยง และ - วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง ในประเด็นดังนี้ - ๑ การอนุมัติ อนุญาต ตาม พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณา อนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒ การใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ - ๓ การจัดซื้อจัดจ้าง - ๔ การบริหารงานบุคคล - วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง/มาตรการจัดการ ในแต่ละประเด็น	๓ - ๖

๑. ความหมายของสินบน

ความหมายของสินบน

“สินบน” หมายความว่า ทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่ให้แก่บุคคลเพื่อให้ผู้นั้นกระทำการหรือละเว้นไม่กระทำการตามที่ผู้จ่ายเงินสินบนต้องการ. คำว่า สินบน ประกอบด้วยคำว่า สิน กับคำว่า บน. สิน เป็นคำไทย แปลว่า ทรัพย์สิน. บน เป็นคำภาษาเขมรว่า บน (อ่านว่า บ้อน) หมายถึงการขอร้องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้ช่วย โดยสัญญาว่าหากช่วยให้สำเร็จแล้วจะให้สิ่งของตอบแทน. สินบน จึงหมายถึงเงินที่ให้ในลักษณะการบน แต่เป็นการบนเพื่อให้ช่วยในการทุจริต. การให้สินบนจึงเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง. การให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่บ้านเมืองเพื่อให้อนุมัติโครงการต่าง ๆ ทำให้รัฐต้องจ่ายเงินมากกว่าที่ควรจ่ายจริงหลายเท่า จัดเป็นการฉ้อราษฎร์บังหลวงโดยตรง

ปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน

ประกอบไปด้วย ๓ ปัจจัยหลัก ดังนี้

๑. Pressure Incentive แรงกดดันหรือแรงจูงใจ ซึ่งอาจจะมาจากความยากจน ความจำเป็นต้องใช้เงิน การติดการพนัน การทำผลงานที่ต้องการให้บรรลุเป้าหมาย หรืออาจเกิดจากความต้องการส่วนตัว อยากเลียนแบบคนอื่น เช่น ใช้ของแบรนด์เนม สินค้าฟุ่มเฟือย

๒. Opportunity โอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่างๆ คุณภาพการควบคุมภายในขององค์กร มีจุดอ่อน

๓. Rationalization การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำ หมายถึง จิตใต้สำนึกของคนรู้ว่าอะไรดี อะไรไม่ดี แต่เมื่อมีแรงกดดัน มีโอกาสที่จะทำทุจริต ก็จะหาเหตุผลสนับสนุนหลอกตัวเอง หลอกผู้อื่นว่าไม่ผิด

การประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดการให้หรือรับสินบน

วัตถุประสงค์ของการประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดการให้หรือรับสินบน คือ เพื่อให้องค์กรมีมาตรการระบบ หรือ แนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานตามภารกิจ ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุก ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยเป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินงานตามภารกิจขององค์กร จะไม่มีการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการรับสินบนหรือให้สินบน หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการให้หรือการรับสินบน จะพบความเสียหายน้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดการให้หรือรับสินบน การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริตจากการให้หรือการรับสินบน ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กร ถือเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตจากการให้หรือการรับสินบนในองค์กรที่สำคัญด้วยเช่นกัน

๒. เกณฑ์การประเมินโอกาส และผลกระทบจากการให้หรือรับสินบน

การประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดการให้หรือรับสินบน เป็นการประเมินโอกาส (Likelihood) ที่จะเกิดขึ้นของเหตุการณ์ที่เป็นสาเหตุของความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน และการประเมินผลกระทบ (Impact) ที่เกิดจากเหตุการณ์นั้นๆ โดยมีการประเมินทั้งเชิงปริมาณหรือประเมินในเชิงคุณภาพ โดยขั้นตอนการประเมินนี้จะช่วยให้สามารถตัดสินใจให้มีความสำคัญ (Prioritize) ได้ว่าความเสี่ยงใดควรจัดการก่อนหรือหลัง

ตารางแสดงเกณฑ์การประเมิน โอกาสความเสี่ยงที่อาจเกิดการให้หรือรับสินบน

ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย	
		เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ
๕	สูงมาก	๕ ครั้งต่อปี	มีโอกาสในการเกิดเกือบทุกครั้งหรือเกิดขึ้นเป็นประจำ
๔	สูง	๔ ครั้งต่อปี	มีโอกาสในการเกิดค่อนข้างสูงหรือบ่อย
๓	ปานกลาง	๓ ครั้งต่อปี	มีโอกาสเกิดบางครั้ง
๒	น้อย	๒ ครั้งต่อปี	มีโอกาสเกิดแต่นานๆครั้ง
๑	น้อยมาก	๑ ครั้งต่อปี	มีโอกาสเกิดขึ้นยาก

ตารางแสดงเกณฑ์การประเมิน ผลกระทบความเสี่ยงที่อาจเกิดการให้หรือรับสินบน

ระดับ	ผลกระทบ	ความเสียหาย
๕	สูงมาก	มีผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กรในระดับสูงมาก
๔	สูง	มีผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กรในระดับสูง
๓	ปานกลาง	มีผลกระทบต่อเป้าหมายบางอย่างขององค์กร
๒	น้อย	มีผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กรเล็กน้อย
๑	น้อยมาก	แทบไม่มีผลกระทบต่อเป้าหมายขององค์กรเลย

๓. ผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงการที่อาจเกิดการให้หรือรับสินบน และวิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง/มาตรการจัดการ

วิเคราะห์ระดับความเสี่ยง

หมายถึงสถานะของความเสี่ยงที่ได้จากการประเมินโอกาสและผลกระทบของแต่ละปัจจัยเสี่ยงมีค่าเชิงปริมาณโดยพิจารณาจากผลคูณของระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) กับระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ของความเสี่ยงแต่ละสาเหตุ (โอกาสXผลกระทบ) หรือ $D = L \times I$ กำหนดเกณฑ์ไว้ ๔ ระดับ ดังนี้

ระดับความเสี่ยง = โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ต่างๆ X ความรุนแรงของเหตุการณ์ต่างๆ
(Likelihood X Impact)

ตารางแสดงระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)		ช่วงคะแนน
ระดับ	ระดับความเสี่ยง	
๑	ความเสี่ยงระดับสูงมาก (Extreme Risk : E)	๑๖ - ๒๕
๒	ความเสี่ยงระดับสูง (High Risk : H)	๑๐ - ๑๕
๓	ความเสี่ยงระดับปานกลาง (Moderate Risk : M)	๖ - ๙
๔	ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk : L)	๑ - ๕

ตารางการแบ่งเป็น ๔ ระดับ สามารถแสดงเป็น Risk Profile แบ่งพื้นที่เป็น ๔ ส่วน (๔ Quadrant)

ในการแบ่ง	ระดับความเสี่ยง	คะแนนระดับความเสี่ยง	การยอมรับความเสี่ยง	การแสดงสีสัญลักษณ์
๑ ต่ำ Low		๑ - ๕ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง ไม่ต้องควบคุมความเสี่ยง	สีเขียว
๒ ปานกลาง Moderate		๖ - ๙ คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง แต่มีมาตรการควบคุมความเสี่ยงที่ต้องไม่ให้ความเสี่ยงเคลื่อนย้ายไปยังระดับที่ยอมรับไม่ได้	สีเหลือง
สูง High		๑๐ - ๑๕ คะแนน	ไม่สามารถยอมรับความเสี่ยงได้ มีมาตรการลดความเสี่ยงเพื่อให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้	สีส้ม
สูงมาก Extreme		๑๖ - ๒๕ คะแนน	ไม่สามารถยอมรับความเสี่ยงได้ จำเป็นต้องเร่งจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ทันที โดยมีมาตรการลดความเสี่ยงและประเมินซ้ำหรือถ่ายโอนความเสี่ยง หรือหลีกเลี่ยงความเสี่ยงเหล่านั้น	สีแดง

ผลการประเมินวิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจเกิดการใช้หรือรับสินบน และวิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง/มาตรการจัดการ
องค์การบริหารส่วนตำบลบึง ได้แบ่งการประเมินความเสี่ยงเป็น ๔ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นความเสี่ยง ที่อาจเกิดการใช้ หรือรับสินบน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับของความเสี่ยง			วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง/ มาตรการจัดการ	ผลการดำเนินการในการ บริหารจัดการความเสี่ยงใน ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน
		โอกาส (L)	ผลกระทบ (I)	ความ รุนแรง (L x I)		
๑.การอนุมัติ อนุญาต ตาม พระราชบัญญัติการ อำนวยความสะดวก อำนวยความสะดวก ในการ พิจารณาอนุญาต ของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘	การเรียกเก็บเงินผลประโยชน์ที่มี ขอบด้วยกฎหมายจากการสร้าง เงื่อนไขในการขออนุมัติอนุญาต มากกว่าที่กำหนดในกฎหมาย เพื่อให้เกิดความไม่สะดวก	๒ น้อย	๓ ปานกลาง	๖ ปาน กลาง	-จัดทำคู่มือสำหรับประชาชนและเผยแพร่ ให้ประชาชนทราบถึงเงื่อนไขในการอนุมัติ อนุญาต -ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร	-มีความโปร่งใส -ป้องกันการเรียกรับ ผลประโยชน์ขอด้วย กฎหมาย
	การเรียกเก็บเงินผลประโยชน์ที่มี ขอบด้วยกฎหมายจากการอนุมัติ อนุญาตไม่เป็นไปตามกำหนด ระยะเวลาโดยไม่เหตุอันควร	๓ ปาน	๓ ปานกลาง	๖ ปาน กลาง	-จัดทำคู่มือสำหรับประชาชนและเผยแพร่ ให้ประชาชนทราบถึงกำหนดระยะเวลา การพิจารณาดำเนินการและเหตุในการ ขยายระยะเวลา -ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร	-มีความโปร่งใส -ป้องกันการเรียกรับ ผลประโยชน์ขอด้วย กฎหมาย
๒.การใช้อำนาจ ตามกฎหมาย/การ ให้บริการตาม ภารกิจ	การเรียกเก็บเงินผลประโยชน์ที่มี ขอบด้วยกฎหมายจากการปฏิบัติ หน้าที่การให้บริการโดยเลือก ปฏิบัติ	๒ น้อย	๓ ปานกลาง	๖ ปาน กลาง	-เผยแพร่ให้ประชาชนทราบถึง กระบวนการปฏิบัติหน้าที่และการ ให้บริการ -อบรมสร้างจิตสำนึกให้บุคลากรปฏิบัติ หน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติ	-มีความโปร่งใส -ป้องกันการเรียกรับ ผลประโยชน์ขอด้วย กฎหมาย
	การเรียกเก็บเงินผลประโยชน์ที่มี ขอบด้วยกฎหมายจากการปฏิบัติ หน้าที่การให้บริการโดยไม่คำนึงถึง อำนาจหน้าที่	๓ ปาน	๓ ปานกลาง	๙ ปาน กลาง	-เผยแพร่ให้ประชาชนทราบถึงอำนาจ หน้าที่ -อบรมและส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่มีความรู้ใน การปฏิบัติหน้าที่	-มีความโปร่งใส -ป้องกันการเรียกรับ ผลประโยชน์ขอด้วย กฎหมาย

ประเด็นความเสียหาย การทุจริตใน ประเด็นที่	เหตุการณ์ความเสียหาย	ระดับของความเสียหาย			มาตรการควบคุมที่มีอยู่	มาตรการและการดำเนินการ ในการบริหารจัดการความ เสี่ยงและประเพณีที่มีขอบ เพิ่มเติม
		โอกาส (L)	ผลกระทบ (I)	ความ รุนแรง (L x I)		
๓.การจัดซื้อจัดจ้าง เกี่ยวข้องกับการ สินบน	การเรียกรับสินบนผลประโยชน์ที่มี ขอบด้วยกฎหมาย จากการจัดซื้อจัดจ้างที่ไม่เป็นไปตาม ระเบียบกฎหมาย	๒ น้อย	๔ มาก	๘ ปาน กลาง	-ควบคุมการจัดซื้อจัดจ้างให้เป็นไปตาม ระเบียบกฎหมาย -ส่งเสริมให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีความรู้ เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่จัดซื้อจัดจ้าง	-มีความโปร่งใส -ป้องกันการเรียกรับ ผลประโยชน์ชนชั้นด้วย กฎหมาย
	การเรียกรับสินบนผลประโยชน์ที่มี ขอบด้วยกฎหมาย จากการจัดซื้อจัดจ้าง อาศัยช่องว่าง ของระเบียบกฎหมาย	๒ น้อย	๔ มาก	๘ ปาน กลาง	-ควบคุมการจัดซื้อจัดจ้างให้เป็นไปตาม ระเบียบกฎหมาย -เผยแพร่ประชาสัมพันธ์การจัดซื้อจัดจ้าง สร้างความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้าง	-มีความโปร่งใส -ป้องกันการเรียกรับ ผลประโยชน์ชนชั้นด้วย กฎหมาย
	การเรียกรับสินบนผลประโยชน์ที่มี ขอบด้วยกฎหมาย จากการประเมินผลการปฏิบัติ ราชการ ที่ไม่เป็นธรรม	๓ ปาน กลาง	๓ ปานกลาง	๙ ปาน กลาง	-เปิดโอกาสให้มีการโต้แย้งอุทธรณ์ผลการ ประเมินการปฏิบัติราชการ -แจ้งผลการประเมินไปยังหน่วยงานตรวจสอบ กลาง	-มีความโปร่งใส -ป้องกันการเรียกรับ ผลประโยชน์ชนชั้นด้วย กฎหมาย
๔.การบริหารงาน บุคคล	การเรียกรับสินบนผลประโยชน์ที่มี ขอบด้วยกฎหมาย จากการเปิดรับการโอนย้ายสังกัด โดยมีผลประโยชน์ตอบแทน	๒ น้อย	๓ ปานกลาง	๖ ปาน กลาง	-การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การรับโอนย้าย -ตั้งรับคดีของขงวัย	-มีความโปร่งใส -ป้องกันการเรียกรับ ผลประโยชน์ชนชั้นด้วย กฎหมาย